

Алмаші Світлана Іванівна
Асистент кафедри психології
Мукачівський державний університет
м. Мукачево

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКОРИСТАННЯ ТРЕНІНГІВ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ

Актуальність. Останнім часом в практичній роботі вчителя зустрічаються випадки порушення етичних норм поведінки, принципів взаємодії з учнями, відсутність усвідомленої гуманістично-орієнтованої мети професійної діяльності. У зв'язку з цим в освітній сфері виріс інтерес не тільки до проблем розвитку теорії й практики, а й до особистості професіонала, до його особливостей і якісних характеристик. В даному контексті особливу актуальність набувають проблеми професійної підготовки майбутніх спеціалістів до педагогічної роботи та проблеми ціннісних орієнтацій. З огляду на актуальність і недостатню розробленість проблеми метою дослідження є: розробити та апробувати тренінгову програму розвитку професійної підготовки майбутніх педагогів.

У соціально-філософській та психологічній літературі проблема ціннісних орієнтацій особистості розглядається в дослідженнях М.І. Алексєєвої, Б.Г. Ананьєва, Г.С. Костюка, О.М. Леонтєва, С.Д. Максименка, В.М. М'ясищева та інших [5]. Багато дослідників (Б.Г. Ананьєв, С.Д. Максименко, Н.М. Мачурова, Л.В. Разживіна, В.І. Слободчиков та інші) підкреслюють важливість вузівського етапу становлення особистості, сензитивність цього періоду для духовного розвитку особистості, її ціннісних орієнтацій, настановлень тощо [4].

Для дослідження ціннісних орієнтацій студентів, нами була проведена методика М. Рокіча, яка базувалася на процедурі прямого ранжування списку цінностей та тест смисложиттєвих орієнтацій (СЖО). Досліджувалися студенти перших, третіх та п'ятих курсів педагогічного факультету в складі 85 осіб. Отримані первинні результати підкреслили

необхідність проведення роботи щодо розвитку професійної підготовки майбутніх педагогів. Найбільш вдалим, на нашу думку, в даному випадку може бути професійно-орієнтований тренінг. Мета тренінгової програми: розвиток професійної підготовки майбутніх педагогів; сприяння у розумінні та осмисленні студентами необхідності побудови власної «правильної» ієрархії цінностей; поглиблення самоусвідомлення, активізація процесів самоаналізу. Учасниками групи стали досліджувані, що мали відносно низький рівень за показниками методики СЖО та невідповідну систему цінностей. До складу учасників увійшли студенти 5-го курсу Мукачівського державного університету, педагогічного факультету, віком від 20 до 24 років. Цикл тренінгових занять проходив 2 рази на тиждень продовж 4 тижнів тривалістю 3 години кожне заняття. Після проведення комплексу тренінгових занять (загальною кількістю вісім занять) було здійснене повторне емпіричне дослідження, мета якого полягала у виявленні якісних змін психологічних особливостей студентів. Результати повторно проведеної методики ціннісних орієнтацій Рокіча показали зміни, детальна їх інтерпретація була б складною і недоречною, через великий об'єм інформації. Відмітимо що з 36-ти шкал на статистично значимому рівні зміни простежуються лише у двох і представляються дещо неоднозначними: з одного боку у студентів зростає цінність «широти погляду» - вміння зрозуміти чужу точку зору, поважати інші смаки, звичаї, звички. Це є позитивним зрушенням, яке опосередковано говорить про підвищення толерантності, витримки, внутрішньої врівноваженості. З іншого боку спостерігаємо підвищення цінності суспільного визнання, це може свідчити про прагнення до активної професійної діяльності та реалізації у роботі власних вмінь, знань та навичок.

Повторне проведення методики СЖО на випускниках після проведення тренінгової програми показали наступні зміни: зросли показники шкал «Цілі в житті», де $X_{\text{сер}}=27,09$ ($\sigma=4,24$), «Результативність життя», де $X_{\text{сер}}=25,35$ ($\sigma=4,24$), та «Локус контролю – Я (Я – господар життя), де $X_{\text{сер}}=21,03$ ($\sigma=3,25$). Отримані результати характеризують цілеспрямованих людей, які

проживають своє життя, у яких все в минулому, але минуле здатне надати сенс залишку життя. Це сильні особистості, що здатні побудувати своє життя відповідно до своїх цілей і уявлень про його сенс з достатньою свободою вибору.

Отже, підсумовуючи все сказане вважаємо доцільним проведення комплексу тренінгових занять зі студентами – майбутніми вчителями початкової школи. Розроблений нами тренінг може бути використаний поруч з іншими навчально–виховними заходами у вищому навчальному закладі. Також вважаємо доречним проведення даного тренінгу зі студентами інших спеціальностей орієнтованих в системі людина – людина (психологи, соц. працівники та ін.).

Література

1. Будінайте Г.Л. Особистісні цінності та особистісні передумови суб'єкта / Г.Л. Будінайте, Т.В. Корнілова // Питання психології. - 1993. - № 5. - С.99-105.
2. Велюжаніна Т.А. Динаміка ціннісно-сміслової сфери особистості в процесі професійного становлення майбутніх психологів: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. психол. наук: 19.00.07 / Т.А. Велюжаніна. – К., 2006. – 22с.
3. Дурай-Новакова К.М. Формирование профессиональной готовности к деятельности / Дурай-Новакова К.М. - М.: Просвещение, 1983. - 356 с.
4. Коберник Л.О. Психологічні особливості ціннісних орієнтацій студентів вищих педагогічних навчальних закладів / Л.О.Коберник // Науковий часопис НПУ ім. М.П.Драгоманова. Серія №12. Психологічні науки: Зб. наук. праць. -К.: НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2008. - №23. - С. 235 - 241.
5. Федоренко М. В. Щодо проблеми формування ціннісних орієнтацій у майбутніх вчителів початкової школи / М. В. Федоренко // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2011. - №3. – С. 8-12.